

En prostituerad kvinna väntar på sin kund.

FOTO SCANPIX

Hopp om förändring

Bok: HALF THE SKY – Turning oppression into opportunity for women worldwide

Författare: Nicholas D. Kristof och Sheryl WuDun
Förlag: Knopf

RECENSION. 21 procent av kvinnorna i Sydafrika har blivit våldtagna innan de har fyllt femton år. Många av Indiens tre miljoner prostituerade har kidnappats och hålls som fångar på bordeller. Kina har tio miljoner prostituerade. Flickor under fem år har 50 procent större risk att dö än pojkar under fem år. Minst 100 miljoner kvinnor saknas i världen i dag. Fler kvinnor har dödats för att de är kvinnor än alla män som har dödats under 1900-talets alla krig. Siffrorna finns i "Half the sky" av äkta paret Nicholas D. Kristof och Sheryl WuDunn, till vardags journalister på The New York Times, som vann Pulitzerpriset för boken.

DET SOM GÖR "Half the sky" annorlunda är inte den starka dokumentationen av våldet och våldtäkterna. Det unika med "Half the sky" är att historikerna skildras så att de väcker förhoppningar om förändringar. Författarna lyfter fram kvinnor som inte har funnit sig i de traditioner som insisterar på att hustruvåld, kidnappsprostitution och gruppvåldtäkter ska accepteras. De initierar den förändringsprocess som måste

påskyndas, ty "Half the sky" visar är att kvinnor i de flesta av världens länder har det så illa att det gör ont att tänka på. Undertiteln "Turning oppression into opportunity for women worldwide" (fritt översatt - Förvandla förtryck till frigörelse för kvinnor över hela världen) anger vägar

» Att insatserna måste intensifieras blir tydligt under läsningen av Half the sky som skyndsamt borde översättas till svenska.

till förändringar som visar att det borde vara kvinnodag 365 dagar om året.

SREY RATH VAR femton år när familjen på grund av fattigdom skickade henne till ett jobb som diskare på en restaurang i Thailand, men jobbagenten ljög. Istället fördes hon till en bordell i den malaysiska huvudstaden Kuala Lumpur. Hon protesterade när männen på bordellen försökte tvinga henne till sex med en kund. Som straff blev hon först misshandlad och därefter våldtagen. Sju dagar i veckan tvingades hon arbeta på bordellen, femton timmar varje dag. Hon och de

andra prostitutionsfångarna hölls nakna för att förhindra flykt, men en dag lyckades Srey Rath fly. Hon gick till polisen och berättade vad som hade hänt. Hon häktades och dömdes för till ett års fängelse för att illegalt ha tagit sig in i Malaysia.

I EN SLUMFÖRSTAD till Nagpur i centrala Indien rånade, våldtog och torterade Akku Yadav och hans gäng efter behag. En kvinna som vände sig till polisen för att anmäla en gruppvåldtäkt blev själv våldtagen av poliserna. När en trettonårig flicka hade blivit våldtagen växte sig vreden större än rädslan. Trehundra kvinnor gick till attack. Först kastade de chilipulver på Akku Yadav, sedan tog de fram knivar och högg honom till döds.

"Half the sky" berättar om andra sätt att försvara sig mot våld och våldtäkter i Indien, Pakistan, Kina, Sydafrika, Etiopien, Kongo och andra länder. Kristof och WuDun skriver också om människor i Europa och Nordamerika som har engagerat sig i kampen mot det förtryck som årligen leder till att miljontals kvinnor mördas och våldtas. Att insatserna måste intensifieras blir tydligt under läsningen av Half the sky som skyndsamt borde översättas till svenska. ■

Tomas Polvall

Allt mer likriktning men proffsigare TV

MEDIA. OS är över och i veckan har vi kunnat se en rad nya program och säsongspremiärer i tv. Trots många fler kanaler än på den tiden det bara fanns två så upplever jag ofta tablåerna som trånga. Även utan OS. Förklaringen är förstås att konkurrensen likriktar och då hjälper inte alltid fler kanaler och utökade sändningstider.

Men det är bara ena sidan av myntet. Konkurrensen utvecklar också. I veckan har vi exempelvis kunnat se två premiärer där jakten efter största möjliga målgrupp också är positivt i utvecklandet av nya format.

I PREMIÄREN AV TV 4:s Fuskbyggarna fick vi följa en familj som byggt ut sin villa i Huddinge. Hantverkarna förstörde dock stora delar av huset och familjen tvingades bo i sin källare. Fuskbyggarna är något slags mellanting, både undersökande journalistik och dokusåpa där Lennart Ekdal ställer de ansvariga byggföretagen till svars medan Martin Timell fixar till hantverkarnas misstag.

Genreöverskridandet i Fuskbyggarna är visserligen nytt men att göra det allvarsamma lättsamt och vice versa har pågått en längre tid. Nya serien *Åh Herregud!* är ett steg i den processen. Fast då omvänt. Ett program som diskuterar något, för tv-mediet, så smalt som kristendom men med folkkäre spillevinken Jonas Gardells tro och tvivel som utgångspunkt. Givetvis hoppas SVT med detta grepp på betydligt högre tittarsiffror än vad program om andlighet vanligtvis brukar få.

FÖRSTA AVSNITTET AV *Åh Herregud!* känns som ett enda långt intro där olika miljöer och människor passerar snabbt förbi och det är svårt att bedöma var det hela kommer landa. Men några frågetecken hinner i alla fall resas kring den gammaltamtentliga psykopat och historiska kompromiss till Skapare vi fick möta i Gar-

dells bok *Om Gud*. Att vi får följa en teologiskt bevärdad komiker som skämtar om sina jesuskomplex och porrsurfarvanor och därtill kaxigt påstår sig kunna bevisa att Gud inte existerar men likväl vittnar om sin starka gudstro – det kommer knappast bli tråkigt tv.

Man kan välja att se det ytliga i Gardells flamsiga framställning av teologiska bryderier och i att seriösa Ekdal har mysiga Timell som sidekick. Men vi lever i en kommersiell värld och konkurrensen utvecklar också mediet. Även om kanalutbudet likriktas av jakten att nå så många målgrupper som möjligt, så föds hela tiden nya format. Och så snart en programidé slår igenom följer konkurrenterna efter och då krävs nya idéer osv.

FÖR PROGRAM MED någon slags folkbildande ambition, som *Åh Herregud!*, är det ju inte heller fel om folk också tittar.

Sedan undrar jag när vi får se, eller välja att inte se, SVT Sport. Trots alla redan existerande kanaler fick vi som följer *True Blood* vänta på säsongspremiären ända till månaden mars. Bara för att det visats obegripliga sporter som curling och skidskytte på tv. Sååå 1900-tal. ■

Stefan Bergmark
info@stefanbergmark.se

Jonas Gardell gör *Åh Herregud!* i tv. FOTO SCANPIX

8 mars – jag vill skriva något kul

REFLEKTION. 8 mars är internationella kvinnodagen och jag ska skriva en reflektion med feministtema. Vanligtvis brukar orden strömma fram så fort jag sätter händerna på tangenterna men av någon anledning tar det emot idag.

Jag skulle kunna skriva något slagkraftigt om hur FN-arbetare har sex med krigsskadade småtjejer i Kongo och betalar i ägg och majonnäs. (Jag vill aldrig mer se en äggmacka.) Jag skulle kunna skriva något om alla de spädbarn

Varför inte fira kvinnodagen tillsammans med Nour El-Refai? FOTO SCANPIX

som dödas i världen bara för att de är flickor. (Jag kom nyss hem från Indien och såg saker som fick mig att storkna.) Jag skulle också kunna rikta blicken mot Sverige och skriva om gubbsjuka regis-

sörer eller sexmissbrukande polischefer. Men jag vill inte. Jag vill skriva om någonting roligt.

JAG BLIR RÄTT trött på det kvinnliga gravallvaret, inte minst mitt eget. Det är trist att vi ofta hamnar där, jag ryser ända ner i tårna när jag kollar på Landet brunsås och ser Schyffert och Haag flamsa runt som fjortisar medan Lotta Lundgren med tålmodig min levererar svaren på "frågorna".

– Ämmä, kan man liksom såhärå kåka ekorrre?

– Ja, historiskt sett har vi ätit mycket ekorre i Sverige.

Jag är trött på att höra min egen röst när jag lägger ännu en orätt-

visa i dagen och hoppas på reaktioner. På att folk ska vakna och vända blicken inåt och fundera på hur deras eget beteende spelar in.

DET ÄR DÄRFÖR som jag denna 8 mars struntar i demonstrationer och föredrag. Jag har inte lust att sitta och lyssna på vad utskickade kommunpolitiker (samtliga kvinnor) tänker göra (eller inte göra) för jämställdheten. Jag tänker stanna hemma med Liv Ström-qvists seriealbum för hon gör mig glad ända ner i maggropen.

Det finns ett gäng lysande kvinnliga serietecknare i Sverige just nu. Med hjälp av humor tar de sig in under ytan och klär av alla

strukturer sin förrådiska osynlighet, det är smart, kul och klarsynt. Humor skapar distans och är därför så viktigt för feminismen som kan krypa djupt in under huden och ifrågasätta det mest privata. Man behöver humor för att väga upp all världens elände.

SÅ DENNA KVINNODAG ordinarar jag Galago samt minst tre Nour El-Refai-klipp på Youtube (speciellt klippet från Raw, så modigt och roligt). Jag orkar inte skriva om kvinnor som våldtas med machetes just idag. Det får jag göra imorgon. ■

Cecilia Kølning